

tee eht munatupe alumine ots p̄arasoolitu sisse tuleb, sellep̄arast wõitwad ka p̄arasoolifast mitmed muda ja r̄ampsutüdid, liewaterad ja tupe sisse tungida ja seda mõõda faunis kõrgale ülesse jõuda, noorele munale vastu minna.

Munasarjast lahkunud munake mähib nüüd ühes munawalgega ka need wõerad kehad oma sisse ja saab ühes nendega omale wiimaks koore ümber. Nii on siis ka sagedaste täitsa terwetes munades putukate keha jagusi, lehesitika jalgu, tiwifesi, liiwateri, sulakesi, hobuse karwu ja teid. Professor Dr. Leuckart on ühe kana muna seest isegi kohwi uatera leidnud. Et siin midagi nõidumist ega kunstitegemist ei sünni, nagu mõned, ebauslikud inimesed arwawad, seda wõib iga mees itegi näha. Sagedaste juhtuwad ka hallituse seemnekesed muna tupe teesse, kust nad munasse lähawad ning tema wiimaks ära rikuwad. Kui niisugused seemnekesed alumises tupetees otsas oliwad, kus muna loor sündis, siis ei wõinud nad midagi kahju teha. Palju enam imestamist kui need wõerad jaufesed ja seemnekesed, sünnitawad ussikesed, seda mõnikord munade seest leiti. Aga õnneks oliwad sagedaste need kogulesed, mida niisugusteks ussikesteks peeti, muna pilwe taretused. Wäga harwa on leitud, et kanas elawad kõhuussid (*Heteracis inflexa*) ja üks weike imeja ussike (*Distomum ovatum*), kes kana tupetees ette tuleb, muna sisse on juhtunud. Enne arwati, et niisugused elawad loomad munas munawalge läbi sündisid, nüüd on aga teada, et need elulad soolifast tupe teesse eksiwad ja seal munasse mähitud saawad. Mõni lord leitakse wähemaid eht ka suuremaid sagedaste p̄abla suuruseid — weretükkisi muna seest. See weri tuleb munasarjas lõhkewast sopikese nabast, mille sees munake warjul oli, eht ka tupe seinast tulnud were läbi, mis edasi weerwa muna sisse mähitud saab.

Ka on sellisamal teel ferge ära seletada, kudas mõnikord puudulised eht korrawastalised munad sünniwad.

Sagedaste leitakse ka he rebuga munasid. See tuleb siis ette, kui munasarjast üks teise järele laks munafest tupesse juhtuwad, mis siis ka ühe pilwe ja ühe koore sisse jääwad. Sagedaste kuuldatse rahwa seas ka lute munades räägitawat. Need on palju wäbemad kui harilikud munad ja ilma rebuta. Need munad sünniwad seeläbi, et tupe tees üks munawalge jaufte üffi edasi weereb ja siis wiimaks ka koore saab. Et aga kull neid mune ei mune, seda pole siin tarwis kinnitama hakata. Tutuwad on ka nahtmunad, mida kanad ja tuid sagedaste siis munewad, kui nende tuup haige on eht neile niisugust toitu antakse, kus lubja jagusi sees ei ole. On muna loor lubja puudusel pehmes jäänud, siis muudab end ka muna kaju mitmet nägu, mõned lähawad pirni, naari ja rulli näuliseks, mõned neeru, kuuli ja näuliseks. Tuid, kanad ja pardid munewad ka sagedaste suuri nõndanime tatuid kolmikmune. Üüatse wäimine loor latki, siis leitakse õhukesel pilwe sibi alt weel teine muna, mille loor, pilw ja rebu on. Niisugust mune ei leita mitte üks teise sees, waid ka üks teise küljes. Üks teise külge jääwad nad seeläbi, et nad oma alles õrna koorega üks teise ligi juhtusiwad, kus juure tulewad lubju jaud nad linnu lõitisiwad. Teise muna sisse sai üks muna seeläbi, et tema koore kaswamise ajal tupetees ülesse poole tõusis, kus koore ümber uueste muna walge jagusid asus, mis p̄arast jälle oma koore saiwad.

Kõikide lindude munad sünniwad ühte ja sedasama wiisi, nii hästi oma kaju kui suuruse poolest. Oma raskuse järele on linnu muna umbes $\frac{1}{10}$ oma muneja keha raskusest. Kõikad, kaljufullid ja känd munewad weikest mune, merelinnud enamiste suuri mune. Karwa järele on munad wäga mitmesugused. Imestamise wäärt on mitmed üstenad ja kirjud metslinnu munad, mis oma kirju koore peal nagu üht sola kirja kannatsewad, mille nõiasõnad muna kaitseiwad. Mõned munad on rohelistu, mõned pruunikat, mõned sinikat põhjuskarwa, mõned kir-